

Paragraf 216

Ärendenummer KS2022/859

Handbok för tillfälliga fullmäktigeberedningar samt att inte tillsätta permanenta fullmäktigeberedningar

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att:

1. anta Handbok för tillfälliga fullmäktigeberedningar, enligt förslag daterat den 17 augusti 2023.
2. inte tillsätta en permanent ungdomsfullmäktigeberedning eller geografiskt baserade permanenta fullmäktigeberedningar.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslöt på sitt sammanträde den 13 juni 2022 genom KF 93 § punkt 1 att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att en beredning för ungdomsfrågor och beredningar baserat på geografisk indelning tillsätts under kommunfullmäktige.

Som ett led i arbetet med att ta fram beslutsunderlaget undersökte kommunledningsförvaltningen hur andra kommuner har använt fullmäktigeberedningar, hurdana anvisningar är framtagna i andra kommuner och i SKR, hur fullmäktigeredningarna och olika typer av medborgardialog skiljer sig från varandra samt gjorde analyser på de potentiella ekonomiska och demokratiska konsekvenserna. I samband med detta gjordes också en riskanalys där risker kring tillsättandet av flera permanenta fullmäktigeberedningar samtidigt analyserades från olika perspektiv. En sammanfattning av dessa utredningar och slutsatser är redogjorda i den bifogade promemorian "Kommunfullmäktigeberedningar", daterat 2023-05-03.

Beslutsgång

Ordförande konstaterar att det finns ett förslag till beslut och frågar om kommunstyrelsen kan besluta enligt detta och finner så.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2023-08-17.
Förslag, Handbok för tillfälliga fullmäktigeberedningar.
Promemoria, Kommunfullmäktigeberedningar, kommunledningsförvaltningen, daterat 2023-05-03.

Protokollsutdrag, kommunfullmäktige, 2022-06-13, § 93.

Slutrapport - Översyn politisk organisation, fullmäktigeberedning, 2022-05-13.

Paragraf 124

Ärendenummer KS2022/859

Handbok för tillfälliga fullmäktigeberedningar samt att inte tillsätta permanenta fullmäktigeberedningar

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att:

1. anta "Handbok för tillfälliga fullmäktigeberedningar", enligt förslag daterat den 17 augusti 2023.
2. inte tillsätta en permanent ungdomsfullmäktigeberedning eller geografiskt baserade permanenta fullmäktigeberedningar.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslöt på sitt sammanträde den 13 juni 2022 genom KF 93 § punkt 1 att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att en beredning för ungdomsfrågor och beredningar baserat på geografisk indelning tillsätts under kommunfullmäktige.

Som ett led i arbetet med att ta fram beslutsunderlaget undersökte kommunledningsförvaltningen hur andra kommuner har använt fullmäktigeberedningar, hurdana anvisningar är framtagna i andra kommuner och i SKR, hur fullmäktigeredningarna och olika typer av medborgardialog skiljer sig från varandra samt gjorde analyser på de potentiella ekonomiska och demokratiska konsekvenserna. I samband med detta gjordes också en riskanalys där risker kring tillsättandet av flera permanenta fullmäktigeberedningar samtidigt analyserades från olika perspektiv. En sammanfattning av dessa utredningar och slutsatser är redogjorda i den bifogade promemorian "Kommunfullmäktigeberedningar", daterat 2023-05-03.

På basis av den utredningen och riskanalysen som gjordes kan det konstateras att det ställs höga krav på fullmäktigeberedningar för att de ska kunna fungera på ett ändamålsenligt sätt, resurseffektivt och bidra till en positiv utveckling av kommunens demokratiarbete. Samtidigt visar det framtagna underlaget att det finns höga risker att de ovannämnda målsättningarna inte uppfylls. Således är kommunledningsförvaltningens bedömning att kommunen inte bör tillsätta de föreslagna permanenta beredningarna.

Syftet med handboken är att ge stöd i hur fullmäktigeberedningar kan tillsättas, hur uppdraget bör definieras och hur uppdraget eventuellt kan justeras, hur arbetet i

beredningarna ska organiseras internt inom beredningen och i förhållande till kommunens övriga beslutsprocesser samt hur beredningens arbete ska avslutas och hur beredningens slutrapport ska hanteras vidare i kommunen.

Yrkanden

Peter Book (M) och Jesper Englundh (S) yrkar bifall till förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordförande konstaterar att det finns ett förslag till beslut och frågar om kommunstyrelsens arbetsutskott kan besluta i enlighet med Peter Books (M) och Jesper Englundhs (S) bifallsyrkande och finner så.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2023-08-17.

Förslag, Handbok för tillfälliga fullmäktigeberedningar.

Promemoria, Kommunfullmäktigeberedningar, kommunledningsförvaltningen, daterat 2023-05-03.

Protokollsutdrag, kommunfullmäktige, 2022-06-13, § 93.

Slutrapport - Översyn politisk organisation, fullmäktigeberedning, 2022-05-13.

Kommunledningsförvaltningen
Raine Katajamäki
raine.katajamaki@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Handbok för tillfälliga fullmäktigeberedningar samt att inte tillsätta permanenta fullmäktigeberedningar

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att:

1. anta Handbok för tillfälliga fullmäktigeberedningar, enligt förslag daterat den 17 augusti 2023.
2. inte tillsätta en permanent ungdomsfullmäktigeberedning eller geografiskt baserade permanenta fullmäktigeberedningar.

Ärendet

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslöt på sitt sammanträde den 13 juni 2022 genom KF 93 § punkt 1 att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att en beredning för ungdomsfrågor och beredningar baserat på geografisk indelning tillsätts under kommunfullmäktige.

Som ett led i arbetet med att ta fram beslutsunderlaget undersökte kommunledningsförvaltningen hur andra kommuner har använt fullmäktigeberedningar, hurdana anvisningar är framtagna i andra kommuner och i SKR, hur fullmäktigeredningarna och olika typer av medborgardialog skiljer sig från varandra samt gjorde analyser på de potentiella ekonomiska och demokratiska konsekvenserna. I samband med detta gjordes också en riskanalys där risker kring tillsättandet av flera permanenta fullmäktigeberedningar samtidigt analyserades från olika perspektiv. En sammanfattning av dessa utredningar och slutsatser är redogjorda i den bifogade promemorian "Kommunfullmäktigeberedningar", daterat 2023-05-03.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

På basis av den utredningen och riskanalysen som gjordes kan det konstateras att det ställs höga krav på fullmäktigeberedningar för att de ska kunna fungera på ett ändamålsenligt sätt, resurseffektivt och bidra till en positiv utveckling av kommunens demokratiarbete. Samtidigt visar det framtagna underlaget att det finns höga risker att de ovannämnda målsättningarna inte uppfylls. Således är

kommunledningsförvaltningens bedömning att kommunen inte bör tillsätta de föreslagna permanenta beredningarna.

Syftet med handboken är att ge stöd i hur fullmäktigeberedningar kan tillsättas, hur uppdraget bör definieras och hur uppdraget eventuellt kan justeras, hur arbetet i beredningarna ska organiseras internt inom beredningen och i förhållande till kommunens övriga beslutsprocesser samt hur beredningens arbete ska avslutas och hur beredningens slutrapport ska hanteras vidare i kommunen.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet att anta förslag till Handbok för tillfälliga fullmäktigeberedningar innebär inte några ekonomiska konsekvenser. En uppskattning på de ekonomiska konsekvenserna för tillsättandet av fem permanenta geografiska beredningar och en permanent beredning för ungdomsfrågor framgår av den bilagda promemorian "Kommunfullmäktigeberedningar" daterad 2023-05-03.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Beslutet att anta förslag till Handbok för tillfälliga fullmäktigeberedningar innebär inte några sociala eller miljömässiga konsekvenser.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2023-08-17.

Förslag, Handbok för tillfälliga fullmäktigeberedningar.

Promemoria, Kommunfullmäktigeberedningar, kommunledningsförvaltningen, daterat 2023-05-03.

Protokollsutdrag, kommunfullmäktige, 2022-06-13, § 93.

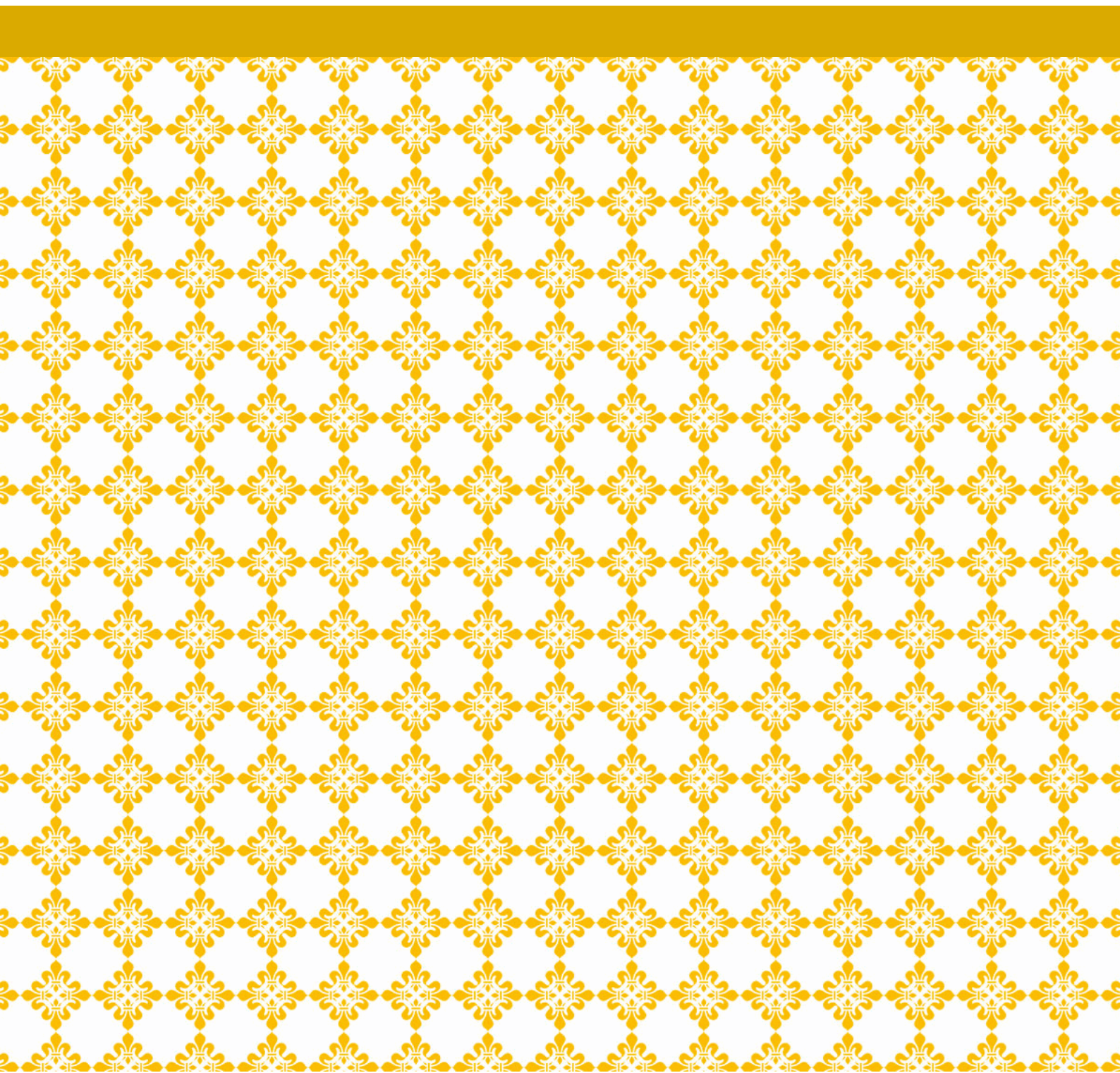
Slutrapport - Översyn politisk organisation, fullmäktigeberedning, 2022-05-13.

Daniel Jansson-Hammargren
Kommundirektör
Enköpings kommun

Åsa Olsson
Kansli och utredningschef
Enköpings kommun

Tillfälliga fullmäktigeberedningar

Handbok för beredningsarbete

**ENKÖPINGS
KOMMUN**

2023-08-17

Ärendenummer
KS2022/859

Dokumenttyp

Handbok

Ersätter

Beslutad av

Kommunfullmäktige

Gäller för

Kommunfullmäktige

Gäller f.om.

Ansvarig funktion

Avdelningen för ledningsstöd

Gäller t.om.

Tillsvidare

Reviderad

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.2 Syfte med handboken	5
2. Tillsättningen av en tillfällig fullmäktigeberedning.....	5
2.1 Initiativ att tillsätta en fullmäktigeberedning	5
2.2 Hur bereds ärendet att tillsätta en tillfällig fullmäktigeberedning?	5
2.3 Vilka ärenden kan beredas i en fullmäktigeberedning?	6
2.4 Vilka ärenden kan inte beredas i en fullmäktigeberedning?	6
2.5 Förhållandet mellan fullmäktigeberedning och medborgardialog	6
2.6 Valbarhet till fullmäktigeberedning.....	7
2.7 Hur väljs ledamöterna och ersättare till en fullmäktigeberedning?.....	8
2.8 Hur väljs beredningens ordförande och vice ordförande?.....	8
2.9 Vem beslutar att tillsätta en fullmäktigeberedning?	8
3. Uppdragets genomförande.....	9
3.1 Arbetet i en beredning ska vara planlagd och budgeterad	9
3.2 Ändringar i planen.....	9
3.3 Kan beredningen fungera som en remissinstans i andra ärenden?.....	10
3.4 Offentlighet vid fullmäktigeberednings sammanträden.....	10
3.5 Jäv	10
3.6 Färdigställandet av beredningens förslag till beslut eller svar till kommunfullmäktige.....	11
3.7 Överklagbarhet av beredningens slutgiltiga beslut.....	11
3.8 Kommunstyrelsen är alltid den sista instansen i beredningsprocessen	
12	
4. Uppdragets avslutande	12

1. Inledning

Enligt 3 kap. 2 § i kommunallagen får fullmäktige inrätta fullmäktigeberedningar för beredning av ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden som ska avgöras av fullmäktige. Normalt ska beredningens arbete resultera vid ett angivet datum i ett färdigt förslag till beslut inför kommunfullmäktige eller ett svar på en av kommunfullmäktige ställd fråga. Efter att beredningen har fullgjort sitt uppdrag fattar kommunfullmäktige ett beslut om att beredningen ska upphöra.

Ärenden som ska handläggas i en fullmäktigeberedning har oftast en särskild betydelse eftersom en fullmäktigeberedning medverkar i vad som kan kallas *dubbel beredning* av ärende till fullmäktige i och med att såväl facknämnd som styrelsen ska bereda ärende som ska beslutas i denna instans.¹

Syftet med fullmäktigeberedningar i Enköpings kommun är för det första att fullmäktiges strategiska roll får en reell förstärkning i den politiska organisationen genom att beredningarna får i uppdrag att tvärsektorielt och långsiktigt arbeta med strategiska utvecklingsfrågor som berör fler än en nämnd. I praktiken innebär detta att beredningen kan ta fram ett förslag till ett tvärsektorielt strategidokument eller ett inriktningsbeslut på en övergripande nivå.

För det andra är intentionen att formalisera kommunens arbete med mellanvalsdemokrati och utveckla förutsättningar för en ändamålsenlig dialog med kommuninvånare gällande kommunens övergripande och strategiska utvecklingsfrågor.

Samtidigt som fullmäktigeberedningarna ska vitalisera och förstärka kommunfullmäktiges strategiska inflytande med stöd från invånarperspektiv och genom att tillämpa flexibla arbetssätt är det viktigt att beredningarnas arbete är väl i samklang med kommunens övriga strategiska, långsiktiga, tvärsektoriella och formella processer som kommunstyrelsen inom ramen för systemet för representativ demokrati dagligen bedriver. Av denna orsak har dessa riktlinjer tagits fram för att klargöra vilka typer av frågeställningar

¹ Ryberg-Welander, Skoglund, Staaf & Zanderin, 2020, s. 22.

fullmäktigeberedningar kan åläggas att hantera samt hur beredningarnas arbete ska synkroniseras med kommunstyrelsens arbete så att arbetet med kommunens långsiktiga utveckling kvarstår som koherent, förutsebar och resurseffektiv.

1.2 Syfte med handboken

Syftet med den här handboken är att ge stöd i hur fullmäktigeberedningar kan tillsättas, hur uppdraget bör definieras och hur uppdraget eventuellt kan justeras, hur arbetet i beredningarna ska organiseras internt inom beredningen och i förhållande till kommunens övriga beslutsprocesser samt hur beredningens arbete ska avslutas och hur beredningens slutrapport ska hanteras vidare i kommunen.

2. Tillsättningen av en tillfällig fullmäktigeberedning

2.1 Initiativ att tillsätta en fullmäktigeberedning

Vem som äger rätten att väcka ärenden i kommunfullmäktige regleras i kommunallagen och i kommunfullmäktiges arbetsordning.

2.2 Hur bereds ärendet att tillsätta en tillfällig fullmäktigeberedning?

Förslaget att tillsätta en tillfällig beredning ska beredas av kommunstyrelsen och vid behov av en behörig nämnd. Av kommunstyrelsens förslag inför kommunfullmäktige ska framgå åtminstone följande:

1. En detaljerad uppdragsbeskrivning,
2. antalet ledamöter och ersättare i beredningen,
3. omfattningen av tjänstepersonsstödet från berörda förvaltningar,
4. utifrån beredningens tematiska uppdrag en huvudsaklig ansvarig förvaltning,
5. uppdragets ekonomiska ramar (inklusive arvoden) samt

6. uppdragets startdatum, tidsplan för genomförande och slutdatum.

2.3 Vilka ärenden kan beredas i en fullmäktigeberedning?

För att veta om ett ärende är lämplig att hanteras i en tillfällig fullmäktigeberedning gäller att ärendet eller frågan:

1. är principiellt viktig för hela kommunen eller för en kommundel,
2. inte tillhör kommunstyrelsens eller en nämnds verksamhetsområde,
3. är klart avgränsad och
4. har en sådan tidsmässig genomförandeplan som lämpar sig för en fullmäktigeberedning.

2.4 Vilka ärenden kan inte beredas i en fullmäktigeberedning?

I 3 kap. 2 § i kommunallagen anges att fullmäktigeberedningar får inrättas för beredning av *ett visst ärende* eller *en viss grupp av ärenden* som ska avgöras av fullmäktige. En fullmäktigeberedning är således inte ett allmänt beredningsorgan likställt kommunstyrelsen och ska inte anförtros löpande förvaltningsuppgifter.

2.5 Förhållandet mellan fullmäktigeberedning och medborgardialog

Det är viktigt att notera att en medborgardialog och en fullmäktigeberedning inte är synonyma. En fullmäktigeberedning är en i kommunallagen stadgad men frivillig del av den formella beredningen av ärenden inför fullmäktiges beslut medan olika typer av medborgardialog erbjuder ett icke lagstadgat sätt för kommunen, förtroendevalda och medborgare att diskutera frågor som påverkar Enköpings framtid. Vidare gäller att en fullmäktigeberedning kan i sitt arbete arrangera och genomföra någon typ av medborgardialog. Å andra sidan kan man anse att en fullmäktigeberedning som även består av befolkningsföreträdare är i sig en form av medborgardialog. Således behöver

fullmäktige i dessa situationer avgöra behovet av att låta en fullmäktigeberedning som delvis består av befolkningsföreträdare arrangera en medborgardialog med andra medborgare och vad som skulle vara mervärdet i det.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att i frågor där kommunfullmäktige vill efterhöra folkets åsikter eller bereda befolkningen en plattform till medbestämmande bör fullmäktige avgöra om det lämpar sig bättre att låta förvaltningen att arrangera någon typ av medborgardialog där frågan kan hanteras i ett mer flexibelt upplägg än vad en fullmäktigeberedning tillåter. Närmare information om medborgardialog finns i kommunens anvisningar.

2.6 Valbarhet till fullmäktigeberedning

Fullmäktigeberedningarna kan bestå av en eller flera förtroendevalda politiker som har säte i fullmäktige och nämnder men också av sådana personer som inte är förtroendevalda men som uppfyller valbarhetsvillkoren för en sådan post enligt 4 kap. 3 § kommunallagen. En beredning kan således bestå av ledamöter eller ersättare i kommunfullmäktige, kommuninvånare, näringsidkare, experter, med mera, som är skrivna i kommunen. En person som inte redan är förtroendevald men som fullmäktige väljer till ledamot i en fullmäktigeberedning blir med anledning av detta en förtroendevald.

Å andra sidan bör det noteras att enligt 4 kap. 5 § kommunallagen gäller att den som är vald till revisor är inte inom den kommunen valbar som ledamot eller ersättare i en fullmäktigeberedning.

2.7 Hur väljs ledamöterna och ersättare till en fullmäktigeberedning?

Fullmäktige bestämmer före valen antalet ledamöter och ersättare i beredningarna. Ledamöter i fullmäktigeberedningarna ska utses på samma sätt som övriga förtroendevalda.

Eftersom fullmäktigeberedningarna i Enköpings kommun även har som ett syfte att inhämta synpunkter från lokalbefolkningen genom att av bjuda in

befolkningsrepresentanter som medlemmar i beredningar har kommunen inte fasta riktlinjer hur medlemmarna och ersättare vid varje given beredning ska utses. Av denna orsak finns det inte heller riktlinjer huruvida beredningarna ska tillsättas proportionellt utifrån mandatfördelningen i fullmäktige, parlamentariskt så att varje fullmäktige gruppering är representerad i beredningen eller på något annat sätt. Däremot är det eftersträvansvärt att fullmäktiges politiska partier är jämt representerade i varje tillfällig beredning.

Vid val av ledamöter respektive ersättare ska fullmäktige även eftersträva så jämn könsfördelning som möjligt, minst 40 procent vardera kvinnor och män.

2.8 Hur väljs beredningens ordförande och vice ordförande?

Fullmäktige väljer bland beredningens ledamöter en ordförande och eventuella vice ordföranden.

2.9 Vem beslutar att tillsätta en fullmäktigeberedning?

En tillfällig fullmäktigeberedning är ett fullmäktigeorgan som tillsätts genom ett beslut i kommunfullmäktige.

I samband med tillsättningen av en beredning kan fullmäktige samtidigt avgöra huruvida beredningen kan besluta att dess sammanträden ska vara offentliga till skillnad från huvudregeln enligt vilken fullmäktigeberedningars sammanträden ska hållas inom stängda dörrar (se 5 kap. 44 § kommunallagen).

3. Uppdragets genomförande

3.1 Arbetet i en beredning ska vara planlagd och budgeterad

En beredning planerar sitt arbete under ledningen av beredningens presidium.

Planeringen är viktig eftersom kommunala verksamheter ska skötas ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Planen fungerar även som ett viktigt instrument i den interna kontrollen.

Tjänstepersonsstöd ges till beredningen i den omfattning som kommunfullmäktige har beslutat i uppdragsbeskrivningen.

Den huvudsakligt ansvariga förvaltningen tillhandahåller en tjänsteperson som får i uppdrag att fungera som beredningens sekreterare.

För fullmäktigeberedningar ska i tillämpliga delar gälla vad som i kommunallagen är föreskrivet om nämnder i fråga om tidpunkt för sammanträden, beslutsföret och protokoll. Mallar för kallelser, omröstningsprotokoll och sammanträdesprotokoll tillhandahålls av kommunledningsförvaltningen.

3.2 Ändringar i planen

Beredningen ansvarar själv för planeringen av sitt arbete men när det uppstår ett behov av att ändra den av kommunfullmäktige fastställda uppdragsbeskrivningen, beredningens sammansättning, de ekonomiska ramarna, omfattningen av tjänstepersonsstödet och huvudsakligt ansvarig förvaltning, tidsfrister eller annat som kring beredningens uppdrag som fullmäktige har beslutat om måste beredningen föreslå dessa ändringar inför kommunfullmäktige. Ändringsförslagen ska sedan beredas av kommunstyrelsen och vid behov av facknämnd.

3.3 Kan beredningen fungera som en remissinstans i andra ärenden?

Enligt 37 § i Arbetsordning för Kommunfullmäktige i Enköpings kommun gäller att om fullmäktige inte beslutar något annat avgör kommunstyrelsen hur de ärenden som fullmäktige ska behandla ska beredas.

Vidare gäller att en fullmäktigeberedning inte ska anförtros löpande förvaltningsuppgifter. Det är dock inte uteslutet att det kan uppkomma andra ärenden som på ett särskilt sätt handlar om beredningens uppdrag och i dessa

situationer kan det vara lämpligt att låta beredningen yttra sig om ett sådant ärende.

3.4 Offentlighet vid fullmäktigeberednings sammanträden

Enligt 5 kap. 44 § kommunallagen ska en fullmäktigeberednings sammanträden hållas inom stängda dörrar. En sådan beredning får dock besluta att dess sammanträden ska vara offentliga, om fullmäktige har medgett det.

3.5 Jäv

Oberoende av om en fullmäktigeberedning består enbart av fullmäktigeledamöter eller även befolkningsföreträdare så ska jävsfrågorna avgöras med stöd av jävsbestämmelserna i 5 kap. 47 § kommunallagen, d.v.s. med stöd av samma bestämmelser som gäller för fullmäktigeledamöter.

3.6 Färdigställandet av beredningens förslag till beslut eller svar till kommunfullmäktige

Vare sig beredningens uppdrag handlar om att formulera ett förslag till beslut inför fullmäktige eller att avge ett svar på av fullmäktige ställd fråga så ska det av beredningens slutrapport framgå en tydlig beslutsats som de berörda nämnderna, kommunstyrelsen och slutligen även kommunfullmäktige kan ta ställning till.

3.7 Överklagbarhet av beredningens slutgiltiga beslut

Huvudregeln är att en fullmäktigeberedning inte har ställning som nämnd och dess beslut kan därför inte överklagas enligt 13 kap. kommunallagen. Anledningen till detta är att en fullmäktigeberedning har enbart en beredande funktion inför det slutgiltiga beslutet i kommunfullmäktige som kan överklagas.

Å andra sidan gäller att om en beredning helt eller delvis skulle fungera som nämnd blir beslut som fattas i denna funktion överklagbara som nämndbeslut.² Som ett exempel kan nämnas ett rättsfall där en s.k. arvodesberedning, som anförtrotts att självständigt avgöra vissa ärenden (utfärdande av tillämpningsanvisningar), har i denna verksamhet inte ansetts utgöra en sådan fullmäktigeberedning vars beslut faller utanför tillämpningsområdet för kommunallagens bestämmelser om laglighetsprövning.³ Med andra ord var det arvodesberedningens materiella befogenheter som gjorde att beredningen blev att betraktas som en nämnd.

3.8 Kommunstyrelsen är alltid den sista instansen i beredningsprocessen

Enligt 37 § i Arbetsordning för Kommunfullmäktige i Enköpings kommun gäller att om fullmäktige inte beslutar något annat avgör kommunstyrelsen hur de ärenden som fullmäktige ska behandla ska beredas. Vidare gäller att ifall kommunfullmäktige utövar sin rätt att i viss form bestämma om formerna för beredningen av sina ärenden så ska detta ske på sakliga grunder.

Således är huvudregeln att fullmäktigeberedningens förslag till beslutssats, motiveringarna och eventuellt tillhörande rapport ska delges kommunstyrelsen. Därefter kan kommunstyrelsens besluta att skicka förslaget på remiss till berörd nämnd.

Ifall kommunstyrelsen har en annan syn på ärendet än det organ som har berett det ska det framgå då ärendet läggs fram för fullmäktige.

Ifall beredningen eller en nämnd inte har gett ett förslag i ärendet ankommer det på kommunstyrelsen i enlighet med 5 kap. 28 § 2 mom. kommunallagen att lägga fram ett förslag till beslut. Med andra ord ska styrelsen alltid i sista hand ansvara för att det finns ett förslag till beslut i de ärenden som har beretts.

Styrelsen är alltid den sista instansen i beredningsprocessen.

² Lundin & Madell, 2022, s. 73.

³ RÅ 2003 ref 14.

4. Uppdragets avslutande

Beredningens uppdrag avslutas då beredningen överlämnar sitt förslag och beredningsmaterial till kommunstyrelsen.

Ärendet avslutas då kommunfullmäktige fattar sitt slutgiltiga beslut i ärendet.

Pågående och avslutade beredningsuppdrag noteras i kommunens årsredovisning.

KÄLLOR

Författningar

Kommunallag (2017:725)

Styrdokument och handböcker

Vägledning för tillfälliga fullmäktigeberedningar, Tierps kommun, 2021-12-14.

Instruktion för kommunfullmäktiges beredningar, Eda kommun, 2018-12-19.

Handbok för beredningsarbete, Ängelholms kommun, 2020-12-12.

Litteratur

Lundin, Olle & Madell, Tom, *Kommunala befogenheter*, Norstedts Juridik, JUNO version 9, 2022.

Ryberg-Welander, Lotti & Skoglund, Peter & Staaf, Annika & Zanderin, Lars, *Kommunalrätt – en introduktion för professionsutbildningar*, Liber, JUNO version 2, 2020.

Rättsfall

RÅ 2003 ref 14.

Annat

Nyqvist, Anneth, Revisionsrapport, *Grundläggande granskning av fullmäktigeberedningen Strategi äldreomsorgen*, Östersunds kommun, Dnr: REV/00002/2022, Revisionskontoret RJH, 2022-02-17.

Kommunledningsförvaltningen
Raine Katajamäki
raine.katajamaki@enkoping.se

Kommunfullmäktigeberedningar

1. Förändringsbehov

Kommunfullmäktige beslöt på sitt sammanträde den 13 juni 2022 genom KF 93 § punkt 1 att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att en beredning för ungdomsfrågor och beredningar baserat på geografisk indelning tillsätts under kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige tog det ovannämnda beslutet i samband med att fullmäktige behandlade ett ärende gällande den övergripande översynen av kommunens politiska organisation. Ärendet gällande översyn av politisk organisation hade beretts som en kommunfullmäktigeberedning och arbetet resulterade i en slutrapport som presenterades inför kommunfullmäktige (Slutrapport, Fullmäktigeberedning – Översyn av politisk organisation, 2022-05-13, KS2021/718).

I slutrapporten har fullmäktigeberedningen utifrån följande helheter definierat förändringsbehovet av att tillsätta en beredning för ungdomsfrågor och beredningar baserade på geografisk indelning:

- 1) **Förbättra medborgardialoger:** Möjligheten att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig dialog med medborgare behöver utvecklas (metodstöd för medborgardialoger bara en delåtgärd för att uppnå denna målsättning).¹
- 2) **Starkare ungdomsdemokrati:** Kommunen behöver öka ansträngningarna för att fånga upp barn och ungas åsikter inför politiska beslut i enlighet med demokratikommitténs behovsanalys från 2017.²

¹ Slutrapport 2022, s. 9.

² Slutrapport 2022, s. 10.

- 3) **Starkare när demokrati på geografiska grunder:** "I de ortsanalyser som utfördes 2013–2016 var syftet att föra en aktiv dialog med kommunen mindre orter för att få ett grepp och en sammanhållen syn på ortens förutsättningar och utveckling. För att bygga vidare på ortsanalyserna och få en mer allsidig perspektivinsamling inför beslutsfattandet föreslår en majoritet av arbetsgruppen att geografiskt baserade fullmäktige beredningar införs. På sikt är det önskvärt om dessa beredningar kan allsidigt belysa frågor ur flera perspektiv. De ungas, äldres, tillgänglighet, landsbygd är exempel på perspektiv som dessa beredningar kan hantera. För att nå detta behövs sannolikt en kombination av fasta och tillfälliga fullmäktigeberedningar."³
- 4) **Vitalisera fullmäktige:** "Fullmäktigeberedningar kan således vitalisera fullmäktige på ett annat sätt än då en nämnd har berett ett ärende som i princip redan är avgjort innan behandling i fullmäktige. Visst fokus flyttar från indirekt valda förtroendevalda till det folkvalda fullmäktige och på detta sätt tydliggörs ansvaret för de politiska besluten."⁴

Sammanfattning:

Från beredningens slutrapport kan urskiljas tre viktiga funktioner som de nya organen skulle uppfylla:

- a) Perspektivinsamling
- b) Rätten att lägga fram egna förslag till fullmäktige
- c) Fullmäktige fritt ska kunna bemanna dessa organ även med personer utanför fullmäktige

³ Slutrapport 2022, s. 10.

⁴ Slutrapport 2022, s. 11.

Fullmäktigeberedningen hade också gjort en kort konsekvensanalys på de åtgärder som bör vidtas med anledning av beredningens förslag:

”Ett införande av geografiska beredningar innebär att ett tjänstepersonstöd behövs. Omfattningen och kostnaden för detta behöver utredas och görs förslagsvis i samband med utvärderingen av tillgänglighetsråd, natur- och friluftsråd och pensionärsråd. Förslag på arbetsordning för de nya beredningarna behöver också tas fram.”⁵

Mot bakgrund av det ovannämnda har kommunledningsförvaltningen fått i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för kommunfullmäktiges beslut.

2. Koppling till angränsande projekt och uppdrag

Framtagandet av beslutsunderlag till kommunfullmäktige gällande några av de övriga i beslutet KF § 93/2022-06-13 nämnda punkterna har gjorts parallellt med detta projekt. Omsättningen av många av dessa andra punkter är emellertid starkt beroende av utfallet i detta projekt. Som ett exempel kan särskilt nämnas utvärderingen av råden (punkt 2), eftersom tanken har varit att de nya permanenta fullmäktigeberedningarna i någon mån skulle överta åtminstone vissa av rådets uppgifter.

Eftersom en av projektets målsättningar är att utveckla förutsättningarna för en ändamålsenlig dialog med medborgare är det viktigt att notera att på kommunikationsavdelningen har pågått ett projekt där riktlinjer har tagits fram för genomförande av medborgardialoger (KS2022/979).

Inom KLF har pågått även ett förstudie om social hållbarhet. Att ta fram beslutsunderlag för införandet av ett socialt hållbarhetsutskott har ingått som en del i detta projekt.

3. Riskanalys

De exakta effekterna av att kommunfullmäktige skulle tillsätta sex stycken permanenta beredningarna är svåra att förutspå. Överlag är det ändå viktigt att inse att ifall dessa beredningar inte tillsätts på ett bra sätt så kan detta vara till betydande skada för kommuninvånarnas tillit för kommunen och därmed hämma kommunens övergripande demokratiarbete samt ha negativa effekter även för kommunens interna

⁵ Slutrapport 2022, s. 12.

ärendehanteringsprocesser och ekonomi. Mot den här bakgrunden är det viktigt analysera de potentiella riskerna med den här föreslagna stora organisatoriska förändringen.

För det första skulle det vara viktigt att ärendena som behandlas i beredningarna ska vara tydliga och konkreta. Frågorna, beredningarnas sammansättning, beredningarnas projektplan och hanteringen av arbetets resultat ska också vara tydligt definierade. Viktigt är även att beredningarnas funktion är klart för alla kommuninvånare och inte enbart för de som deltar i beredningarnas arbete. Efterarbetet från bl.a. ortsanalyserna har nämligen fått en del kritik trots att flera av de sakerna som nämns i ortsanalyserna var tilltänkta att användas som underlag för revideringen av kommunens översiktsplan eller var saker där kommunen egentligen inte ensam har rådighet i verkställigheten. Av fullmäktigeberedningens slutrapport framgår det å andra sidan att de nya beredningarna på sikt skulle kunna allsidigt belysa frågor ur flera perspektiv (exempelvis de ungas, äldres, tillgänglighets- och landsbygdsperspektiv) och att det dessutom eventuellt skulle behövas en kombination av fasta och tillfälliga fullmäktigeberedningar. Således har kommunfullmäktige inte gett tydliga indikationer hur de geografiska beredningarna skulle vara sammansatta och vad deras konkreta uppdrag skulle vara. Sådana inriktningsbesked skulle vara av central betydelse ifall kommunfullmäktige vill förstärka sin strategiska roll. Dessa besked skulle förstärka beredningarnas legitimitet, arbetets förutsebarhet och därmed även beredningarnas demokratiska funktion. En ytterligare riskfaktor är att invånarna kanske inte vet att vilka alla ärenden hör till kommunala angelägenheter och även av denna orsak behövs det tydlig kommunikation vad beredningarna ska arbeta med.

En annan väldigt viktig aspekt är att ärendena inte får vara avgjorda när de behandlas i beredningarna. Detta innebär också att förtroendevalda ska vara beredda att ändra sina åsikter utifrån beredningens förslag, särskilt ifall beredningarna använder någon typ av medborgardialog i sitt arbete. Annars uppstår en stor risk för oändamålsenlig användning av tid och resurser samt missnöje mot beredningarnas funktion.

Att antalet beredningar är sex stycken till antal är också en betydande risk. Dels kan de geografiska beredningarna öka vi-och-ni tänket i kommunen och dels kan det stora antalet beredningar innebära oklara administrativa uppgiftsfördelningar. En viss utmaning ligger också i att

skapa politiskt och invånarmässigt ungefär lika starka beredningsorgan eftersom aktiviteterna i de olika beredningarna kan variera och vissa beredningar kan behöva mer stöd och handledning för att kunna verka på det sättet som beredningarna är tilltänkta att fungera.

Beredningarnas arbete bör vara väl i samklang med de strategiska, långsiktiga, tvärsektoriella och formella processerna som kommunstyrelsen inom ramen för systemet för representativ demokrati dagligen bedriver. För det andra är fullmäktigeberedningarna en form av *dubbel beredning*, vilket innebär att beredningarnas förslag ska genomgå även den ordinarie ärendehanteringsprocessen. Denna typ av lång och tidskrävande administrativ process vara oändamålsenlig i vissa av de ärenden som beredningarna kan behandla.

Idén med fullmäktigeberedningarna bygger delvis också på att kommunen ska fånga in invånarnas vardagskunskaper. Risken finns att beredningarna ändå blir ytterligare plattform för inflytande för olika nätverk och föreningar som redan nu är starka, istället för att erbjuda en möjlighet till inflytande för de personer som i dagsläget inte hörsammars i kommunen. Dessutom finns det en risk att det är svårt för vissa kommuninvånare (särskilt nyinflyttade) att veta vilken fullmäktigeberedning arbetar för just dem ifall de geografiska beredningarna skulle skapas på basis av de gamla kommungränserna. Beroende på beredningarnas arbetsformer är det också möjligt att vissa befolkningsföreträdare inte vågar eller vill delta i beredningsarbetet även om de ändå skulle önska bidra till kommunens utveckling med sina idéer och förslag.

Avslutningsvis kan det konstateras att det finns en risk att det juridiska ramverket och kommunens ekonomiska ställning inte ger utrymme för den typen av medborgar- och mellanvalsdemokrati som åtminstone vissa fullmäktigeledamöter förväntade sig när kommunstyrelsen fick uppdraget att ta fram beslutsunderlaget.

4. Ekonomiska konsekvenser

För att kunna göra ekonomiska konsekvensanalyser behöver man göra några antaganden:

- Fullmäktiges alla grupperingar är representerade i alla beredningar.
- Varje beredning ha två arvoderade befolkningsföreträdare.
- Varje beredning sammanträder fyra gånger om året.

- För att sköta beredningarnas administrativa arbete anställs en (1) heltids beredningssekreterare.

Antalet partier som är representerade i kommunfullmäktige är nio (9). Om varje beredning även skulle ha två befolkningsföreträdare skulle beredningarnas sammansättning vara 11 ledamöter per beredning. Om antalet beredningar är sex stycken (6) skulle detta innebära att totalt 66 personer är direkt delaktiga i beredningarnas arbete.

Enligt Regler för arvoden och ersättningar till förtroendevalda utbetalas ett sammanträdesarvode för sammanträden med kommunala organ, styrelser för kommunala bolag samt kommittéer, beredningar eller råd särskilt bildade av kommunfullmäktige eller av kommunstyrelsen. Sammanträdesarvodet är 1,5 % av basarvodet för sammanträden som är kortare än fyra timmar. Basarvodet är samma belopp som utgör grundarvodet per månad för ledamot av Sveriges Riksdag, d.v.s. 73 000 kr. Då man utgår ifrån att fullmäktigeberedningarnas samtliga möten skulle vara kortare än fyra timmar skulle detta innebära att ett sammanträdesarvode för en beredningsledamot blir 1,5 % av 73 000 kr, d.v.s. 1 095 kr. När samtliga beredningarna håller ett sammanträde skulle kostnaderna för sammanträdesarvoden uppgå till 72 270 kr och ifall antalet sammanträden är 4 stycken per år blir sammanträdeskostnaderna för fullmäktigeberedningarna 289 080 kr per år. När man också tar i beaktandet att enligt Statistikmyndigheten SCB är medellönen för yrkesgruppen "Övriga kontorsassistenter och sekreterare 32 000 kr i månaden och att en full arbetsgivaravgift är 31,42 procent på den bruttolön som utbetalas blir årskostnaden för tjänstepersonsstödet cirka 500 000 kr. Sammanfattningsvis kan man utifrån de ovan angivna antagen konstatera att den årliga kostnaden för sammanträdesarvoden och tjänstepersonsstödet är cirka 790 000 kr. De exakta sammanträdesarvodena kommer emellertid att ha en variation på basis av antalet möten per år, huruvida mötena är över 4 timmar långa, om ersättarna alltid deltar på sammanträdena och hur stor den individuella ersättningen för förlorad arbetsförtjänst är för enskilda ledamöter samt hur mycket reseersättningar behöver utbetalas.

5. Överväganden

Med beaktande av den ovanstående riskanalysen, de ekonomiska kostnaderna för tillsättande av de permanenta beredningarna och framför allt behovet av att kommunfullmäktige i linje med ambitionen att utöka sin strategiska roll skulle behöva definiera frågorna som beredningarna ska arbeta med, hur beredningarna ska vara sammansatta och hur beredningarna ska arbeta så är kommunledningsförvaltningens sammantagna bedömning att de permanenta beredningarna inte bör tillsättas. Vidare gör kommunledningsförvaltningen bedömningen att utvecklandet av medborgardialog sker bäst i form av de metoder som kommunikationsavdelningen tagit fram. Motiveringen är att en fullmäktigeberedning är en i kommunallagen lagstadgad frivillig del av beredningen av formella ärenden inför fullmäktiges beslut medan olika typer av medborgardialog erbjuder ett icke-lagstadgat och därmed mer flexibelt sätt för kommunen, förtroendevalda och medborgare att diskutera frågor som påverkar Enköpings framtid.

Trots att kommunledningsförvaltningens bedömning är att de permanenta beredningarna inte ska tillsättas så är det önskvärt att kommunfullmäktige skulle fastställa Handboken för tillfälliga beredningar. Denna handbok kan fungera som ett stöd när kommunfullmäktige i framtiden planerar att tillsätta en tillfällig fullmäktigeberedning.

Paragraf 93

Ärendenummer KS2021/718

Översyn politisk organisation

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att

1. en beredning för ungdomsfrågor och beredningar baserat på geografisk indelning tillsätts under kommunfullmäktige.
2. tillgänglighetsråd, natur- och friluftsråd och pensionärsråd utvärderas.
3. andra viceordförande införs i nämnderna.
4. antalet ledamöter och ersättare i nämnd ska vara minst nio men kan vara flexibelt uppåt.
5. politiker i kommunstyrelsen utses med ett tydligt samordningsansvar för ingående nämnder för områdena samhällsbyggnad, välfärd- och socialpolitik och utbildning med kultur och fritid.
6. kommunstyrelsen inför ett socialt hållbarhetsutskott.
7. upplevelsenämndens ansvarsområde gällande besöksnäring flyttas till kommunstyrelsen.
8. ansvar för utveckling av evenemang blir ett nytt område för kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Inför varje mandatperiod finns möjlighet att se över den politiska organisationen och kommunfullmäktige tillsatte den 13 december 2021, §184, en parlamentarisk arbetsgrupp för en sådan översyn. Den tillsatta arbetsgruppen ska återkomma till kommunfullmäktige med ett förslag på politisk organisation senast juni 2022.

Arbetsgruppen har haft tre workshops och ett avslutande avstämningsmöte ledda av fullmäktiges ordförande, Rolf Carlsson (S). Tiden mellan workshopparna har använts till förankring och vidareutveckling av förslagen. Arbetsgruppen har inte uppnått konsensus och förslagen som beskrivs i bifogad rapport och föreslås för kommunfullmäktiges beslutstöds av en majoritet men inte av alla ledamöter.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av en fullmäktigeberedning, med ett tjänstepersonstöd av tf. kommundirektör Hannu Högberg och tjänstepersoner inom avdelningen för ledningsstöd på kommunledningsförvaltningen. Ärendet har således inte beretts av berörda nämnder. Med anledning av bland annat att ärendet inte beretts av nämnderna har ursprunglig "Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13" ändrats från att föreslå kommunfullmäktige att besluta att genomföra förslagen till att föreslå Kommunfullmäktige besluta **att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag** för att förslagen ska kunna genomföras, se "Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13". Detta är det slutgiltiga förslaget till beslut från kommunledningsförvaltningen.

Konsekvenser

Om fullmäktige beslutar enligt det förslag som presenteras i "Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13", där Kommunfullmäktige föreslås besluta att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att förslagen ska kunna genomföras, kommer fullmäktigeberedningens förslag hanteras genom att förvaltningsorganisationen konsekvensbeskriver och tar fram genomförandeplaner för fullmäktiges beslut. Detta innebär att förvaltningsorganisationen i beredningen kommer klargöra hur genomförandet kan ske, samt ta fram de styrdokument som behöver fastställas av politiken i behörigt beslutande organ innan ändringen är genomförd. En preliminär tidplan för detta är:

- Styrdokument som beskriver föreslagna fullmäktigeberedningar (december 2022)
- Utvärdering av råd (december 2022).
- Styrdokument för socialt hållbarhetsråd under kommunstyrelsen (februari 2023)
- Reglementen för upplevelsenämnd och kommunstyrelsen för flytt av ansvar för besöksnäring och utpekade ansvar för evenemang till kommunstyrelsen (februari 2023)

Utöver detta föreslog fullmäktigeberedningens rapport en organisationsöversyn i syfte att främja en samordnad samhällsbyggnadsprocess. Kommunledningsförvaltningen avser att återkomma om vad en sådan översyn ska innehålla för beslut i kommunstyrelsen senast december 2022.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag, kommunstyrelsen 2022-05-24 § 128

Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13

(dokumentnamn 20 maj 2022)

Tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13

Slutrapport, översyn politisk organisation, 2022-05-13

Protokollsutdrag, kommunfullmäktige, 2022-12-13, § 184

Yrkanden

Ulrika Ornbrant (C), Anders Lindén (SD), Jenny Gavelin (L), Tomas Rådqvist (MP) och Peter Book (M), Staffan Karlsson (M) yrkar bifall till beslutssats 1-8 i "Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13".

Jenny Gavelin (L) lämnar också följande tilläggsyrkanden:

- Utredda möjligheterna för att alla partier i KF kan utse ett kommunalråd på X procent istället för gruppledare.
- Utredda möjligheterna att inrätta politiska sekreterare på X antal procent för alla partier i KF.

Sverigedemokraterna yrkar avslag på Jenny Gavelins (L) yrkande om kommunalråd och bifall till att inrätta politiska sekreterare.

Magnus Ahkvist (V) yrkar bifall till beslutssats 1 och avslag till punkt 2-8 i "Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13".

Ingvar Magnusson (NE) yrkar följande:

- bifall till punkt 7 och 8 i "Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13".

- avslag till punkt 3 och 4 i "Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13".

- avslag på punkt 1 i "Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13" till förmån för att kommunstyrelsen istället får i uppdrag att konkretisera formerna för dessa beredningar vad gäller bla syfte, befogenhet, ledamöter, tjänstemannastöd mm för att vi senare ska kunna ta beslut i KF om eventuell tillsättning av dessa beredningar.

- bifall till punkt 2 i "Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13" med tillägget att råden inte ska komma att uppgå i de nya beredningarna.

- avslag till punkt 5 i "Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13" till förmån för följande yrkande: vi fortsätter arbetet med att ha gemensamma arbetsutskott mellan nämnderna.

- avslag till punkt 6 i "Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13". till förmån för följande yrkande: kommunstyrelsen får i uppdrag att konkretisera formerna för ett rent Hållbarhetsutskott vad gäller bla syfte, befogenhet, ledamöter, tjänstemannastöd mm för att vi senare ska kunna ta beslut i KF om eventuell tillsättning av ett rent Hållbarhetsutskott.

Solweig Eklund yrkar bifall till beslutssats 1, 2, 4, 7 och 8 samt avslag till beslutssats 3, 5 och 6 i "Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13".

Solweig Eklund (S) lämnar också följande tilläggsyrkande
- samhällsbyggnadsprocessen utreds.

Jesper Englundh (S) yrkar bifall till Solweigs Eklunds (S) yrkanden.

Henrik Lindberg (KD) och Heikki Tiitinen (KD) yrkar bifall till 1-6 och 8 i "Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13".

Tomas Rådqvist (MP) yrkar följande

- att demokratiberedningens åtta förslag antas och skickas på beredning enligt beskrivningen under rubriken "konsekvenser" i "Ny tjänsteskrivelse, kommunledningsförvaltningen, 2022-05-13".

Anders Wikman (NE) yrkar avslag på Tomas Rådqvists (MP) yrkande.

Beslutsgång

Ordföranden börjar med att konstatera att Tomas Rådqvists (MP) yrkande att demokratiberedningens åtta förslag antas och skickas på beredning enligt beskrivningen under rubriken "konsekvenser" i protokollet/tjänsteskrivelsen inte får prövas av fullmäktige då dessa punkter inte är tillräckligt beredda.

Därefter prövades respektive beslutssats och tillhörande ändrings/tilläggsyrkande

- **Beslutssats 1**
Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att en beredning för ungdomsfrågor och beredningar baserat på geografisk

indelning tillsätts under kommunfullmäktige.

Ordförande finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Ändringsyrkande:

Vi yrkar på att kommunstyrelsen får i uppdrag att konkretisera formerna för dessa beredningar vad gäller bla syfte, befogenhet, ledamöter, tjänstemannastöd mm för att vi senare ska kunna ta beslut i KF om eventuell tillsättning av dessa beredningar.

Ordförande finner att kommunfullmäktige avslår förslaget.

- **Beslutssats 2**
Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att tillgänglighetsrådet, natur- och friluftsrådet och pensionärsrådet utvärderas.

Ordförande finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Tilläggsyrkande

Vi yrkar på att råden inte ska kunna komma att uppgå i de nya beredningarna (i beslutssats 1)

Ordförande finner att kommunfullmäktige avslår förslaget.

Reservation

Nystart Enköping reserverar sig mot beslutet.

- **Beslutssats 3**
Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att Andra viceordförande införs i nämnderna.

Ordförande finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Reservation

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Nystart Enköping reserverar sig mot beslutet.

- **Beslutssats 4**
Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att antalet

ledamöter och ersättare i nämnd ska vara minst nio men kan vara flexibelt uppåt.

Ordförande finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

- **Beslutssats 5**
Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att Politiker i kommunstyrelsen utses med ett tydligt samordningsansvar för ingående nämnder för områdena samhällsbyggnad, välfärd- och socialpolitik och utbildning med kultur och fritid.

Ordförande frågar om kommunfullmäktige avslår eller bifaller förslaget.
Ordförande finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Reservation

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Nystart Enköping reserverar sig mot beslutet.

- **Beslutssats 6**
Kommunstyrelsens får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att Kommunstyrelsen inför ett socialt hållbarhetsutskott.

Ordförande finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Reservation

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Nystart Enköping reserverar sig mot beslutet.

Ändringsyrkande

Vi yrkar på att kommunstyrelsen får i uppdrag att konkretisera formerna för ett rent Hållbarhetsutskott vad gäller bla syfte, befogenhet, ledamöter, tjänstemannastöd mm för att vi senare ska kunna ta beslut i KF om eventuell tillsättning av ett rent Hållbarhetsutskott.

Ordförande frågar om kommunfullmäktige bifaller eller avslår förslaget.
Ordförande finner att kommunfullmäktige avslår förslaget.

- **Beslutssats 7**
Kommunstyrelsens får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att

Upplevelsenämndens ansvarsområde gällande besöksnäring flyttas till kommunstyrelsen.

Ordförande finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Reservation

Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet.

- Beslutssats 8
Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram beslutsunderlag för att Ansvar för utveckling av evenemang blir ett nytt område för kommunstyrelsen.

Ordförande finner att kommunfullmäktige bifaller förslaget.

Reservation

Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet.

- Tilläggsyrkande
Utreda möjligheterna för att alla partier i KF kan utse ett kommunalråd på X procent istället för gruppledare.

Ordförande finner att kommunfullmäktige avslår förslaget.

Reservation

Liberalerna och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet.

- Tilläggsyrkande
Utreda möjligheterna att inrätta politiska sekreterare på X antal procent för alla partier i KF.

Ordförande finner att kommunfullmäktige avslår förslaget.

Reservation

Liberalerna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet.

- Tilläggsyrkande
Samhällsbyggnadsprocessen utreds.

Ordförande finner att kommunfullmäktige avslår förslaget.

Beslutet skickas till:

Samtliga nämnder och förvaltningar

Slutrapport, Fullmäktigeberedning

Översyn politisk organisation

Skriv text här

Kommunledningsförvaltningen
Magnus Åsman
0171-626216
magnus.asman@enkoping.se

2022-05-13

Ärendenummer
KS2021/718

Dokumenttyp

Beslutad av

Gäller f.om.

Gäller t.om.

Ersätter

Gäller för

Ansvarig funktion

Reviderad

Innehållsförteckning

Förord	1
Fullmäktigeberedning, översyn politisk organisation	2
Ledamöter	2
Uppdrag	2
Bakgrund.....	3
Koppling till andra uppdrag.....	4
Arbetsgång.....	5
Sammanfattning av arbetsgruppens förslag	6
Förutsättningar för demokrati och medborgardialoger	6
KS strategiska roll	6
Samordnad samhällsbyggnadsprocess	8
Beskrivning av förslag och dess konsekvenser.....	8
Demokrati och medborgardialoger	8
Beskrivning av förslag	8
Förslag 1	8
Förslag 2	10
Förslag 3 och 4	11
Konsekvenser och fortsatt arbete.....	11
Kommunstyrelsens strategiska roll	11
Beskrivning av förslagen	12
Förslag 5	12
Förslag 6	12
Förslag 7	13
Förslag 8	13
Konsekvenser och fortsatt arbete.....	14
Samordnad samhällsbyggnadsprocess.....	14
Beskrivning av utvecklingsbehov.....	14
Konsekvenser och fortsatt arbete.....	15
Bilagor	15

Förord

Praxis i Enköpings kommun har under lång tid varit att politiker valts till en kommitté för att utarbeta förslag till ändringar inför en ny mandatperiod. Under innevarande mandatperiod drabbades världen av en pandemi. I början av 2020, och det följande året, dominerade hanteringen av pandemin all verksamhet. KSO Ingvar Smedlund och jag beslutade därför efter samråd med gruppledarna att frångå praxis och i stället be kommunledningsförvaltningen leda en process för att förbereda de förändringar som befanns behövas.

Hösten 2021 infann sig tvivel på om vi valt rätt väg, och detta resulterade i att Kommunfullmäktige den 13 december utsåg två fullmäktigeberedningar med uppdrag att genomlysas dels behov av ändringar och justeringar i den demokratiska organisationen, dels se över arvodesbestämmelserna. Uppdragen skulle genomföras skyndsamt och slutredovisas i KF senast den 13 juni 2022.

En representant från vart och ett av de nio partier med mandat i KF valdes till respektive beredning, och de valda har förtjänstfullt prioriterat uppdragen och på alla sätt medverkat till en öppen och kreativ process med kommunens bästa i fokus. Av flera skäl, inte minst tidsmässiga, är förslagen inte kraftigt omvälvande, men det ska ändå konstateras, att mellanvalsdemokratin ägnats stor omsorg. I vår demokrati med val vart fjärde år är grundtanken att de folkvalda ska bära ansvaret för samhällsstyrning och samhällsutveckling. Men i en värld som snabbt digitaliserats stiger intresset bland kommunmedlemmarna att få insyn och tillfälle till att få ha synpunkter. De politiska partierna bär ett tungt ansvar för medborgardialoger, men det är ändå en kommunal angelägenhet att finna former för hur kommunmedlemmarna bättre än hittills ska ges tillfälle till medverkan i samhällsutvecklingen.

/Rolf Carlsson (S) ordförande i Kommunfullmäktige

Fullmäktigeberedning, översyn politisk organisation

KF beslutade den 13 december, §184, att tillsätta en parlamentarisk arbetsgrupp för översyn av den politiska organisationen. Arbetsgruppen har bestått av en ledamot från varje parti i kommunfullmäktige och kommunfullmäktiges presidium, samt ersättare till varje ledamot. Kommunfullmäktiges ordförande har varit arbetsgruppens ordförande. En utredningsgrupp bestående av Hannu Högberg, Anna Nilsson och Magnus Åsman har utgjort tjänstpersonstödet. För förberedelse och genomförande av den första workshopen anlätades Jörgen Granath från Frontit AB. Sammanlagt tre workshops och ett avstämningsmöte har genomförts och mellan dessa har ledamöterna förankrat arbetet i sina partigrupper.

Ledamöter

Rolf Carlsson (S), ordförande

Monica Avås, (M)

Ulrika Ornbrant (C)

Solweig Eklund (S)

Staffan Karlsson (M)

Anders Lindén (SD)

Ingvar Magnusson (NE)

Jenny Gavelin (L)

Magnus Ahlqvist (V)

Henrik Lindberg (KD)

Tomas Rådkvist (MP)

Uppdrag

I enlighet med fullmäktiges beslut den 13 december 2021, §184, har den tillsatta beredningen haft i uppdrag att genomföra en översyn av den politiska organisationen i enlighet dessa vägledande principer:

- Politisk vision och målbild för Enköpings kommun utgör grund.
- Översynen fångar in megatrender och samhällsförändringar.

- Översynen tar grund i aktuell forskning om politisk organisering.
- Översynen och dess förslag ska möjliggöra tillitsbaserad styrning.
- Strävan är att skapa en tydlig och effektiv politisk styrning. Fokus ligger på gränssnitt/gråzoner mellan nämnders uppdrag samt reglementen och lagrum.
- Översynen har som utgångspunkt att Enköpings kommun är en tillväxtkommun med målbilden att den politiska organisationen är anpassad till ekonomisk-, grön- och social hållbarhet.

Den tillsatta parlamentariska arbetsgruppen skulle återkomma till kommunfullmäktige med ett förslag på politisk organisation senast juni 2022.

Bakgrund

Den politiska organisationen är ett viktigt verktyg för styrning av kommunens verksamhet och politisk styrning handlar ytterst om att förverkliga folkviljan. Att kontinuerligt se över att den politiska organisationen är i takt med tiden därför viktigt ur ett demokratiskt perspektiv. En organisation ska vara anpassad till det behov som kommunen förnärvarande har. I Enköping, som har en stark tillväxt, behöver den politiska organisationen vara anpassad till att klara en hållbar tillväxt och ha strategisk förmåga att kunna tackla samhällsutmaningar som spänner över flera verksamhetsområden. SKR har identifierat tio trender som kommuner behöver förhålla sig till fram mot 2030.

10 TRENDER

- Ökat behov av livslångt lärande
- Användare driver teknisk utveckling
- Nya livsmönster påverkar platsbundenhet
- Hållbarhetsarbete ger konkurrensfördelar
- Välfärdsbrottslighet slukar allt mer resurser
- Ökad polarisering och utsatthet
- Det lokala och regionala handlingsutrymmet utmanas
- Tillitens betydelse uppmärksamma allt mer
- Komplexa samhällsutmaningar kräver nya arbetssätt
- Ökad medvetenhet om samhällets sårbarhet

SKR har i skriften "Vägval för framtiden 4" identifierat tio trender som påverkar det kommunala och regionala uppdraget fram mot 2030.

De förväntningar som medborgare har på leverans från politiken har ökat men områdena har varit stabila under flera år. Arbetstillfällen, ekonomisk stabilitet och ansvar för kommande generationer är återkommande topp tre i SKR:s nationsvärderingar.

Utöver vissa grundregler i kommunallagen är friheten stor i hur en kommun väljer att organisera sig politiskt. SKR har i skriften "Politisk organisation i kommuner och regioner, maj 2021" kartlagt kommunerna. En traditionell nämndsorganisation är vanligast men detta betyder inte att dessa ser lika ut. Tolv kommuner i Sverige har mer än tio nämnder (utöver de obligatoriska), samtliga dessa har mer än 100 000 invånare. Drygt 50 kommuner har tre eller färre nämnder. För de senare är befolkningsmässigt små kommuner vanligast. Samtliga kommuner med traditionell organisering har nämnder för skola, social omsorg och samhällsbyggnad. Sedan 1997 har 69 kommuner haft eller har en nämndlös organisation. De vanligaste motiven för detta har varit att få ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, stärka fullmäktiges ställning genom fullmäktigeberedningar och att minska antalet politiska uppdrag på grund av rekryteringsproblem. Trenden med att införa denna organisering är avtagande och ett antal kommuner med nämndlös organisation har återgått till traditionell organisation.

Koppling till andra uppdrag

Hur den politiska organisationen ser ut påverkar politikens förutsättningar för att verka. En organisation där ansvarsområdena är omfattande kan förväntas kräva mer tid från vissa politiker och då måste förutsättningar anpassas till det politiska uppdraget.

Parallellt med detta uppdrag pågår ett arbete i *arvodeskommittén* och det är väsentligt att informationsutbyte sker mellan dessa arbetsgrupper. Detta har säkerställts genom att Rolf Carlsson är ordförande i båda arbetsgrupperna. Dessutom har enstaka ledamöter deltagit i båda arbetsgrupper. En kontinuerlig dialog har också förts mellan stödjande tjänstepersoner för respektive beredning.

Att ha metoder för att på ett systematiskt sätt via dialog kunna ha utbyte av tankar och idéer med invånare i kommunen bidrar till en levande och aktiv mellanvalsdemokrati. Kommunledningsförvaltningen har ett pågående uppdrag med att ta fram ett metodstöd för *medborgardialog*. Detta arbete kommer fortsätta under hela 2022. En dialog har förts med ansvariga för detta projekt så

2022-05-13

att de slutsatser och medskick denna beredning gör inom detta område omhändertas.

Arbetsgång

Då tiden mellan då arbetsgruppen tillsattes och förslag ska lämnas till kommunfullmäktige är relativt kort gjordes förberedande intervjuer med partiernas gruppledare för att få en bild av vilka frågor som bör tas upp under de följande workshopparna. Första workshoppen användes till att få denna behovsbild bekräftad och för att ta fram ett utkast på förslag på förändringar av den politiska organisationen inklusive en övergripande prioritetsordning.

Till den första workshoppen (som sträckte sig över två dagar) var Christina Feuk från SKR inbjuden för att ge arbetsgruppen en inblick om megatrender som kommuner behöver förhålla sig till, en historisk utblick över politisk organisering, exempel på kommuner med traditionell- och nämndlös organisering och vad som menas med tillitsbaserad styrning.

Den första workshoppen resulterade i att ett antal förslag till organisatoriska förändringar som värderades i relation till varandra. Dessa klustrades sedan i ett antal utvecklingsområden.

De utvecklingsområden som lyftes fram var:

- Förutsättningar för demokrati och medborgardialoger.
- KS strategiska roll
- Samordnad samhällsbyggnadsprocess

Tiden mellan workshop ett och två användes till att i partigrupperna förankra, vidareförädla och förtydliga förslagen. Inspel och synpunkter lämnades skriftligen (via e-post) till arbetsgruppen med tjänstepersoner.

Den andra workshoppen användes för att gå igenom respektive område och därefter prioritera och konkretisera förslagen.

Tredje workshoppen användes till att ytterligare formulera och konsekvensbeskriva förslagen. Som underlag för diskussion fanns denna rapport i en tidigare version. Under workshop tre blev det också tydligt att arbetsgruppen inte skulle uppnå konsensus om förslagen. De förslag som beskrivs och läggs i rapporten är därför de som en majoritet av ledamöterna i arbetsgruppen ställt sig bakom. Ett fjärde möte den 13 maj användes för att gå

igenom denna rapport och medföljande tjänsteskrivelse för att göra slutliga justeringar av rapport innan den läggs fram för kommunfullmäktige den 13 juni.

Rapporten beskriver också arbetsgruppens rekommendationer om nya utvecklingsuppdrag och inspel till pågående utvecklingsuppdrag. Detta då alla frågor som arbetsgruppen diskuterade inte kan lösas genom organisatoriska förändringar. Dessa återges i avsnitten "konsekvenser och fortsatt arbete" under respektive utvecklingsområde

Vid den tredje workshopen medverkade tjänstepersoner som presenterade uppstartat utvecklingsarbete om medborgardialog som en input till såväl förslag om organisatoriska förändringar inom området samt utvecklingsarbete kring medborgarinflytandefrågor i stort. Vid den tredje workshopen var det också planerat att Christina Feuk från SKR skulle medverka för att ge en kunskapsfördjupning och omvärldsanalys kring diskussionsämnen som tidigare lyfts fram som viktiga. Föredragningen fick tyvärr utgå och diskussion fick hållas utan Christinas medverkan.

Sammanfattning av arbetsgruppens förslag

Förslagen är indelade efter de utvecklingsområden som identifierades efter workshop nummer två. Varje förslag inleds med en kort behovsbild. I nästa avsnitt beskrivs förslaget och dess konsekvenser mer utförligt.

Förutsättningar för demokrati och medborgardialoger

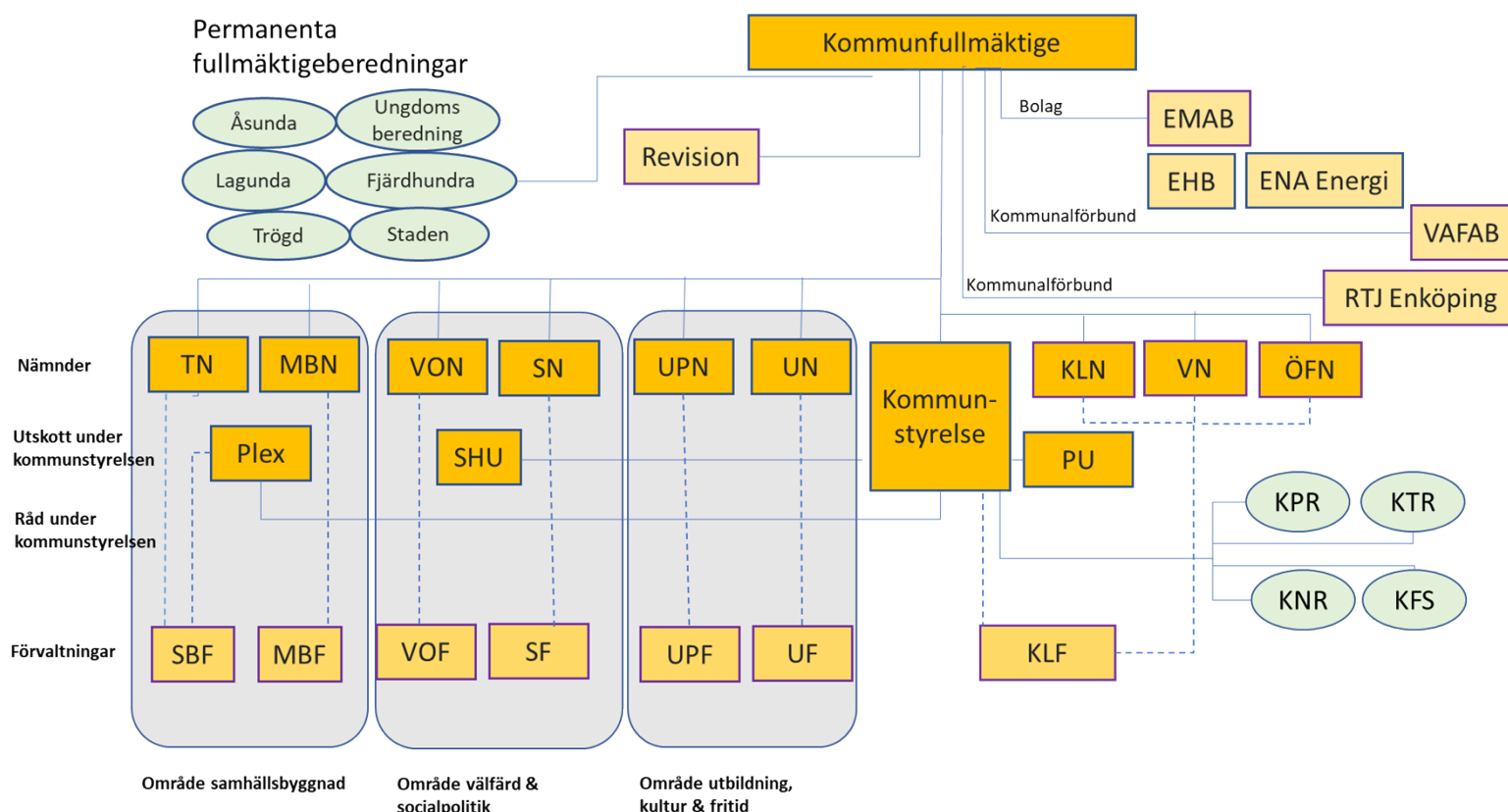
Möjligheten att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig dialog med medborgare behöver utvecklas. Det är även viktigt att förutsättningarna för politikerrollen förbättras.

1. *En beredning för ungdomsfrågor och beredningar baserat på geografisk indelning tillsätts under kommunfullmäktige.*
2. *Tillgänglighetsråd, natur- och friluftsråd och pensionärsråd utvärderas.*
3. *Andra viceordförande införs i nämnderna.*
4. *Antalet ledamöter och ersättare i nämnd ska vara minst nio men kan vara flexibelt uppåt.*

KS strategiska roll

Arbetsgruppen är enig om att Kommunstyrelsen strategiska förmåga behöver öka och den politiska organisationen ska ge kommunstyrelsen goda möjligheter att ha ett strategiskt ansvar i kommunens utvecklingsfrågor. Kommunstyrelsens strategiska ansvar behöver tydliggöras i nämndövergripande frågor. En majoritet av ledamöterna i arbetsgruppen föreslår därför att kommunstyrelsens strategiska förmåga stärks genom att politiker med ett särskilt samordningsansvar för de tre områdena, samhällsbyggnad, välfärd- och socialpolitik och utbildning med kultur och fritid införs.

- 5. Politiker utses med ett tydligt samordningsansvar för ingående nämnder för områdena samhällsbyggnad, välfärd/socialpolitik samt Utbildning med kultur och fritid.*
- 6. Kommunstyrelsen inför ett socialt hållbarhetsutskott.*
- 7. Upplevelsenämndens ansvarsområde gällande besöksnäring flyttas till kommunstyrelsen.*
- 8. Ansvar för utveckling av evenemang blir ett nytt område för kommunstyrelsen.*

Bildtext: Förslaget till ny politisk organisation innebär att samtliga nuvarande nämnder består. Ett nytt utskott bildas under kommunstyrelsen, Socialt hållbarhetsutskott. Nya beredningar under fullmäktige införs. En ungdomsberedning samt geografiskt baserade beredningar, exempelvis med den indelning som visas ovan.

Samordnad samhällsbyggnadsprocess

En förbättrad samordning och samarbete inom samhällsbyggnadsprocessen är nödvändig för att klara utmaningarna med ett växande Enköping. Det är även viktigt att skapa bättre förutsättningar för kommunstyrelsens strategiska förmåga inom samhällsbyggnadsområdet. Sammantaget föreslår arbetsgruppen inte någon förändring i den politiska organisationen för samhällsbyggnadsområdet. Däremot föreslås att en organisationsöversyn i förvaltningsorganisationen görs i syfte att uppnå en samordnad samhällsbyggnadsprocess.

Beskrivning av förslag och dess konsekvenser

Demokrati och medborgardialoger

Förslag:

1. *En beredning för ungdomsfrågor och beredningar baserat på geografisk indelning tillsätts under kommunfullmäktige.*
2. *Tillgänglighetsråd, natur- och friluftsråd och pensionärsråd utvärderas.*
3. *Andra viceordförande införs i nämnderna.*
4. *Antalet ledamöter och ersättare i nämnd ska vara minst nio men kan vara flexibelt uppåt.*

Beskrivning av förslag

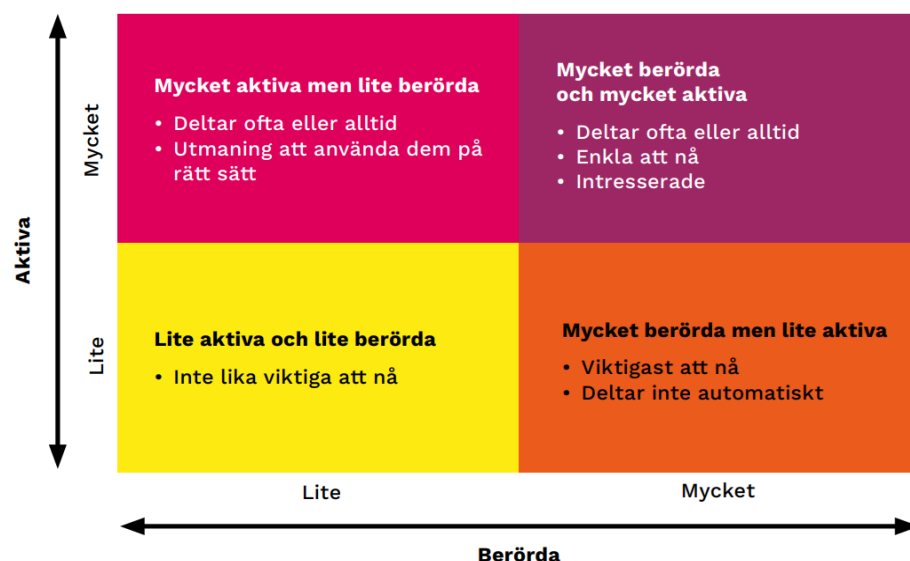
Förslag 1

En beredning för ungdomsfrågor och beredningar baserat på geografisk indelning tillsätts under kommunfullmäktige.

I demokratikommitténs rapport från 2017 beskrivs ett önskat nyläge för mellanvalsdemokrati, politiska organisation och arbetssätt och ung demokrati. Arbetsgruppen har diskuterat kommitténs slutsatser och konstaterar att möjligheten att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig dialog med medborgare behöver utvecklas. Pågående arbete på kommunledningsförvaltningen, med att ta fram metoder för systematisk medborgardialog och att förenkla medborgarförslagen, är en viktig del i att nå önskat nyläge för mellanvalsdemokrati.

Vid alla medborgardialoger är det viktigt att definiera i vilket syfte dialogen hålls. Arbetsgruppen vill betona de politiska partiernas ansvar i att initiera och genomföra medborgardialog för att få inspel och underlag i vilken riktning Enköping ska gå. Om inte syftet med medborgardialoger är klart riskerar rollerna för politiker och tjänstepersoner att bli oklara.

En tydlig rollfördelning är extra viktigt efter ett val då flera nya politiker ska skolas in. De erfarna politikernas kunskap behöver tas till vara och en utbildningsinsats efter valet behöver ske.

Bildtext: Att veta syfte och målgrupp inför medborgardialoger är avgörande för att få en korrekt hantering av resultatet.

När det gäller demokratikommitténs nyläge om unga instämmer arbetsgruppen i kommitténs slutsats att kommunen behöver öka ansträngningarna för att fånga upp barn och ungas åsikter inför politiska beslut. En fullmäktigeberedning med fokus på ungdomsfrågor bör prövas.

I de ortsanalyser som utfördes 2013-2016 var syftet att föra en aktiv dialog med kommunen mindre orter för att få ett grepp och en sammanhållen syn på ortens förutsättningar och utveckling. För att bygga vidare på ortsanalyserna och få en mer allsidig perspektivinsamling inför beslutsfattandet föreslår en majoritet av arbetsgruppen att geografiskt baserade fullmäktige beredningar införs. På sikt är det önskvärt om dessa beredningar kan allsidigt belysa frågor ur flera perspektiv. De ungas, äldres, tillgänglighet, landsbygd är exempel på perspektiv som dessa beredningar kan hantera. För att nå detta behövs sannolikt en kombination av fasta och tillfälliga fullmäktigeberedningar.

En diskussion har förts om fördelar och skillnader mellan utskott och beredningar. De föreslagna beredningarna, som namnet antyder, bereder och kan lägga egna förslag till fullmäktige. Ett utskott däremot har ett eget beslutsmandat reglerat i en delegationsordning. En annan skillnad är att fullmäktige fritt kan bemanna en beredning med personer utanför fullmäktige, exempelvis i en ungdomsberedning.

Nationellt så har det blivit allt vanligare att stärka fullmäktige genom att inrätta fullmäktigeberedningar som en del av fullmäktige. Enligt SKR har intentionen med införandet av fullmäktigeberedningar främst varit att stärka och vitalisera fullmäktige. De folkvalda ser nyttan av beredningarnas arbete och ges inflytande i tidiga skeden. Fullmäktigeberedningar kan således vitalisera fullmäktige på ett annat sätt än då en nämnd har berett ett ärende som i princip redan är avgjort innan behandling i fullmäktige. Visst fokus flyttar från indirekt valda förtroendevalda till det folkvalda fullmäktige och på detta sätt tydliggörs ansvaret för de politiska besluten.

Förslag 2

Tillgänglighetsråd, natur- och friluftsråd och pensionärsråd utvärderas.

De befintliga råden, pensionärs-, tillgänglighets- respektive friluftsrådet samt finska samrådet, har enligt sina arbetsordningar till uppgift att agera remissinstans och vara ett forum för informationsutbyte mellan berörda föreningar. Råden har också uppgiften att kanalisera det engagemang som finns för respektive område. Finska samrådet har ytterligare en uppgift då de ska verka för en positiv utveckling av Enköpings kommun som finskt förvaltningsområde. Dagens hemvist under kommunstyrelsen kan ses över. Det bör utredas, med undantag av det finska samrådet, om och på vilket sätt de geografiskt baserade beredningarna kan säkerställa att de perspektiv som råden idag ska belysa omhändertas i de nya beredningarna.

Förslag 3 och 4

Andra viceordförande införs i nämnderna.

Antalet ledamöter och ersättare i nämnd ska vara minst nio men kan vara flexibelt uppåt.

Demokratikommitténs hade i sin rapport en rekommendation om förhållandet en nämnd - en förvaltning. Arbetsgruppen menar att utgångspunkten för den politiska organisationen behöver vara att den kan hantera Enköpings tillväxt och är anpassad till ekonomisk-, grön- och social hållbarhet. En nämnd - en förvaltning är alltså inget man med automatik behöver sträva efter vid en organisationsöversyn. Nämndernas storlek behöver vara anpassad för att hantera nämndens ansvarsområde och nya utmaningar relaterade till Enköpings tillväxt. En konsekvens av detta är att nämnders storlek bör vara flexibelt.

2022-05-13

Nämnder kan behöva ha utskott och har olika arbetsbelastning och det är då olyckligt att ha en fast norm på nio ledamöter. Ett annat förslag arbetsgruppen lyft fram är att återinföra posten andre viceordförande. Då flertalet är fritidspolitiker ger två poster från de styrande bättre förutsättningarna att fördela arbetet. Ett införande av andre viceordförande kan också vara till hjälp för inskolning och erfarenhetsåterkoppling från mer erfarna till nya politiker.

Konsekvenser och fortsatt arbete

Ett införande av geografiska beredningar innebär att ett tjänstepersonstöd behövs. Omfattningen och kostnaden för detta behöver utredas och görs förslagsvis i samband med utvärderingen av tillgänglighetsråd, natur- och friluftsråd och pensionärsråd. Förslag på arbetsordning för de nya beredningarna behöver också tas fram.

För att belysa rolltagandet mellan tjänstepersoner och politiker behöver en utbildningsinsats göras efter valet.

Arvodeskommittén har inte hanterat förslaget om andre viceordförande och möjlighet till annan nämndstorlek. Kostnad för detta behöver utredas separat under hösten 2022.

Kommunstyrelsens strategiska roll

Förslag:

5. *Politiker utses med ett tydligt samordningsansvar för ingående nämnder för områdena samhällsbyggnad, välfärd/socialpolitik samt Utbildning med kultur och fritid.*
6. *Kommunstyrelsen inför ett socialt hållbarhetsutskott.*
7. *Upplevelsenämndens ansvarsområde gällande besöksnäring flyttas till kommunstyrelsen.*
8. *Ansvar för utveckling av evenemang blir ett nytt område för kommunstyrelsen.*

Beskrivning av förslagen

Förslag 5

Politiker utses med ett tydligt samordningsansvar för ingående nämnder för områdena samhällsbyggnad, välfärd/socialpolitik samt Utbildning med kultur och fritid.

Arbetsgruppen vill betona vikten av att nämnder samarbetar och har ett kontinuerligt nätverkande. De flesta samhällsutmaningarna berör flera nämnder och ett bra samarbete mellan nämnder är en nödvändighet för att nå framgång. Arbetsgruppen har också konstaterat att kommunstyrelsens strategiska förmåga behöver öka och den politiska organisationen ska ges goda möjligheter att ta ett strategiskt ansvar i kommunens utvecklingsfrågor. Kommunstyrelsens strategiska ansvar behöver tydliggöras i nämndövergripande frågor. Detta innebär att kommunstyrelsen behöver öka sin förmåga att samordna frågor som spänner över flera nämnder. För att kommunstyrelsen ska ha förutsättningar till detta föreslås att en utsedd politiker får ett samordningsansvar för områdena samhällsbyggnad, välfärd/socialpolitik samt utbildning med kultur och fritid. Förslagsvis utgörs dessa av ordförande i plan- och exploateringsutskottet, socialt hållbarhetsutskott och ordföring för utbildning- och arbetsmarknadsnämnden. Även opposition kan om så önskas utse motsvarande politiker för samordning inom respektive område.

Förslag 6

Kommunstyrelsen inför ett socialt hållbarhetsutskott.

Kommunstyrelsen bör ansvara för de strategiska frågorna när det gäller integration och arbetsmarknad. Genom att införa ett utskott underlättas kommunstyrelsens roll att samordna och leda utvecklingen inom området. Tänkbart är också att sociala utskottet har ett utvecklingsansvar för de sociala skyddsnetten.

Detta betyder inte att det blir förändringar i det operativa ansvaret. Ansvariga nämnder för Joar Socia, jobbcentrum och kommunens aktivitetsansvar, KAA, förblir oförändrat. Utskottet ska ha sitt fokus på integration, de som är längst ifrån arbetsmarknaden men också matchningsfrågor vid exempelvis etableringar. På förvaltningsidan finns ett stort behov att synka skola-soc-näringsliv för att kunna ge ett adekvat tjänstepersonsstöd till utskottet.

Förslag 7

Upplevelsenämndens ansvarsområde gällande besöksnäring flyttas till kommunstyrelsen

Besöksnäringen behöver samordnas bättre och kommunstyrelsen stärkas i sin strategiska roll för detta område. Näringslivsavdelningen hanterar idag alla näringar utom besöksnäringen. Arbetsgruppen bedömer att näringslivsavdelningen har goda förutsättningar att utveckla och främja denna näring genom att använda etablerade företagsnätverk och intensiviera dialogen med näringen. Ett väl fungerande samverkan med upplevelseförvaltningen är avgörande för att upprätthålla och utveckla den föreningsdialog som är av betydelse för besöksnäringen. Arbetsgruppen menar att förutsättningarna att utveckla besöksnäringen blir bäst om näringslivsavdelningen har ett helhetsansvar över alla näringar. Detta innebär att ansvaret för verksamhet som bredd riktar sig mot att främja besöksnäringen såsom utveckling- och drift av turistbyråverksamhet flyttas till kommunstyrelsen.

Förslag 8

Ansvar för utveckling av evenemang blir ett nytt område för kommunstyrelsen.

Ansvar för evenemang finns idag inte i någon nämnds reglemente. Ett motiv för att lägga till evenemang i kommunstyrelsens reglemente är att det ofta finns önskemål om en kommungemensam medverkan och koordinering. Kommunstyrelsen skulle kunna ha ansvaret för utvecklingen av evenemangsfrågor och i vilken utsträckning och hur evenemang ska användas för att stärka Enköpings platsvarumärke. Ett ansvar för utvecklingsfrågor innebär inte att det operativa ansvaret inte ligger kvar på andra nämnder. Exempelvis Trädgårdsdagen ligger kvar på tekniska nämnden, idrottsgalan på upplevelseförvaltningen osv.

Konsekvenser och fortsatt arbete

Omfattningen på uppdraget för de utsedda politikerna med samordningsansvar är inte specificerad. Omfattningen och på vilket sätt dessa politiker ges förutsättningar att utföra sitt uppdrag påverkar kostnad för arvode. Det behöver också finnas en balans i arvoderingen mellan de styrandes ledamöter och oppositionen. Denna fråga har inte hanterats inom arvodeskommittén och behöver därför utredas specifikt.

När ansvaret flyttas för besöksnäringen finns underförstått en ambitionshöjning avseende detta område. Tjänstepersonstödet för besöksnäring och utveckling av evenemang på kommunledningsförvaltningen behöver därför ses över. Förvaltningen behöver också ta fram förslag på delegationsordning för socialt hållbarhetsutskott och ändra reglemente för kommunstyrelsen och upplevelsenämnden.

Samordnad samhällsbyggnadsprocess

Arbetsgruppen föreslår inte någon förändring i den politiska organisationen för samhällsbyggnadsområdet. Däremot föreslår arbetsgruppen att en organisationsöversyn görs i syfte att främja en samordnad samhällsbyggnadsprocess.

Beskrivning av utvecklingsbehov

Kommunstyrelsen har ansvar för strategiska samhällsbyggnadsfrågor. Exempelvis översiktsplan, markstrategi, framtidsanalyser, regional utveckling, infrastruktur, energiförsörjning, befolkningsfrågor och befolkningsprognoser. En förbättrad samordning och samarbete inom samhällsbyggnadsprocessen är önskvärd, liksom bättre förutsättningar för att stärka kommunstyrelsens strategiska förmåga inom samhällsbyggnadsområdet..

För att stärka kommunstyrelsen förmåga till helhetssyn och strategiskt tänk ska det finnas utsedd politiker med samordningsansvar för ingående nämnder och utskott (TN, MBN, Plan- och exploateringsutskott).

När politiker finns med ett samordningsansvar för hela samhällsbyggnadsprocessen behöver förvaltningsorganisationen se till så att det finns naturliga forum mellan politik och förvaltningsorganisation för det sammantagna samhällsbyggnadsområdet. Arbetsgruppen rekommenderar att förvaltningsorganisationen inom samhällsbyggnadsområdet ses över. Specifikt samhällsbyggnadsförvaltningen och miljö- och byggnadsförvaltningen då det är där personalen har sitt hemvist för dessa frågor.

Kommunstyrelsens strategiska roll behöver stärkas och det behöver säkerställas att viktiga principdiskussioner inom samhällsbyggnadsområdet hålls i

kommunstyrelsen. En översyn behöver göras av fördelning av frågor mellan plan- och exploateringsutskottet och kommunstyrelsen.

Konsekvenser och fortsatt arbete

Sammantaget föreslår arbetsgruppen inte någon förändring i den politiska organisationen för samhällsbyggnadsområdet. Tekniska nämnden och Miljö- och byggnadsnämnden blir kvar, samt plan- och exploateringsutskottet kvar under kommunstyrelsen. Utredningsuppdragen som arbetsgruppen föreslår behöver specificeras i ett direktiv som ställs inför kommunstyrelsen för godkännande innan uppdraget startar.

Bilagor

1. Organisationsförslag
2. SKRs skrifterna
 - a. Fullmäktigeberedningar
 - b. Vägval för framtiden 4
 - c. Politisk organisation i kommuner och regioner

www.enkoping.se